2023 - 2027

Valgprogram

Finnmark SV

For de mange
– ikke for de få

Innhold

1. Et helhetlig program for en offensiv nordområdeutvikling 3
2. Makt, styring og oppgaveløsninger 4
3. Utdanning 6
4. Samferdsel 9
5. Næring 11
6. Kunst og kultur 16
7. Miljø og energi 18
8. Helse 19
9. Internasjonalt 22
10. Integrering 23
11. Likestilling og feminisme 23

Finnmark SV
Fylkesvalgprogram for 2023-2027

1. Et helhetlig program for en offensiv nordområdeutvikling

Et Finnmark for de mange – ikke for de få.

Fremtiden ligger i Finnmark! Aldri har det vært tydeligere enn nå. Samtidig har aldri utfordringene vært større. Vi må snu en lang periode med fraflytting av både makt og innbyggere, vi må øke energiuttaket samtidig som vi reduserer utslipp, og vi må tilpasse oss et Europa i endring. For å løse dette trengs det en offensiv politikk som både sikrer rettferdig fordeling og som tar vare på naturen og miljøet.

SV vil jobbe for at innbyggerne i Finnmark kan bli fødes, vokse opp, utdanne seg, jobbe og bli gamle på sine hjemplasser. Ingen skal trenge å være redd for at strømmen går, at livsviktig hjelp ikke er tilgjengelig når behovet er der, eller være bekymret for at jobben sentraliseres bort.

Finnmark er bygget på en rik og mangfoldig kultur hvor norsk, samisk og kvensk møtes. Både kulturen og språkene må ivaretas og videreutvikles. SV vil at Finnmark fylkeskommune skal innta en aktiv rolle i dette arbeidet.

SV vil at nye Finnmark fylke skal bygge på folkestyre, solidaritet, likestilling og sosial rettferdighet. I dette programmet presenterer vi hvordan vi ønsker at det nye Finnmark skal styres.

2. Makt, styring og oppgaveløsninger

Desentralisering av medvirkning

For å styrke demokratiet i fylket blir regionrådene viktige. Disse bør bestå av representanter valgt fra kommunestyrene. For å ivareta en desentralisert medvirkning i beslutningsgrunnlaget skal de ulike regionrådene spille en betydelig rolle i planarbeid og saksframstillinger. Vi må sørge for at også de små kommunene med færre innbyggere har reell innflytelse. Gjennom tekniske løsninger skal møter kunne gjennomføres mellom valgte representanter i fylkestinget, og regionrådene. På denne måten vil vi sikre at alle i Finnmark får mulighet til en meningsfull deltakelse i avgjørelser som angår dem.

Finnmark SV skal være en pådriver for at det nye fylket blir så demokratisk og sterkt som mulig. Dette innebærer at oppgaver og institusjoner i Finnmark skal styrkes og ikke sentraliseres, slik at vi utnytter og bygger på eksisterende kompetansemiljøer i vår region.

Finnmark SV skal arbeide for et demokratisk styresett i det nye fylket. Vi vil kreve at fylkestinget skal organiseres etter formannskapsmodellen, og ikke en dyr og sentralisert parlamentarisk modell.

Vi vil at Vadsø skal gjenoppstå som Finnmarks fylkeshovedstad.

Finnmark SV vil:

- at fylkeskommunen skal styres etter formannskapsmodellen.
- ta regionråd og kommuner med på råd før beslutningene tas.
- begrense sentralisering av oppgaver innad i fylket.

Statlige kompetansemiljø

Finnmark har mange statlige kompetansemiljøer, fra Kystverket i nord og øst til Mattilsynet i vest. Disse må fortsatt styrkes og videreutvikles.

Finnmark SV ønsker å fordele de statlige arbeidsplassene for på den måten å skape gode kompetansemiljø i hele fylket.

Finnmark har mange statlige kompetansemiljø ved UiT - Norges arktiske universitet og Finnmarkssykehuset som må brukes for å utvikle fylket til det beste for befolkningen. UNN - Universitetssykehuset Nord-Norge og UiT har sitt hovedsete i Tromsø, men skal fortsatt spre og bygge kunnskap i hele Finnmark.

Finnmark SV vil:

- styrke de statlige kompetansemiljøene i fylket.
- jobbe for en bedre geografisk fordeling i forbindelse med opprettelse av nye statlige kompetansearbeidsplasser.
- at UIT - Norges arktiske universitet tilbyr desentralisert utdanning for og i hele Finnmark.

Fylkeskommunen som arbeidsgiver og innkjøper

I alle innkjøp og oppdrag skal fylkeskommunen stille krav til leverandører og oppdragstakere om bærekraft, anstendige arbeidsvilkår, fagopplæring, lærlingeplasser og etisk handel.

Finnmark SV vil være med å videreutvikle Norgesmodellen for anskaffelser for Finnmark fylkeskommune.

Fylkeskommunen skal være en god arbeidsgiver og ha tilstrekkelig bemanning, med faste og hele stillinger. SV vil samarbeide med fagforeningene i fylkeskommunen om en tillitsreform og heltidskultur. Finnmark SV vil jobbe frem planer for å sikre og beholde kvalifisert arbeidskraft.

Vi vil blant annet jobbe målrettet for å redusere den store mangelen på helsepersonell, og vi vil også gjøre det vi kan for å være en attraktiv arbeidsgiver. Vi må fortsatt styrke virkemiddeltiltakene for tiltakssonen, som er med på å friste til både å beholde og øke rekruttering og tilflytting. Vi i Finnmark SV vil også kreve at ansatte i fylket faktisk bor i fylket, da dette er en viktig del i jobben for økt bosetting lengst nord og øst. Dette er spesielt viktig i forsvarskommunene, der de har særlig gode pendlervilkår.

Det er et mål for Finnmark SV at pengene fylkeskommunen bevilger til velferdstjenester faktisk går til velferdstjenester, ikke profitt. Vi er imot konkurranseutsetting og vil at så mange tjenester som mulig skal utføres i egenregi, på sikt også kollektivtransport.

Finnmark SV vil:

- sikre et godt samarbeid med fagforeningene.
- styrke tiltakssonen og virkemidler knyttet til helsepersonell.
- gå imot konkurranseutsetting og privatisering av fylkeskommunal virksomhet.
- sikre faste hele stillinger.

3. Utdanning

Utdanning er det viktigste virkemiddelet i en likeverdig fordelingsmodell. Finnmark SV har som mål å sikre en inkluderende, rettferdig og bærekraftig utvikling i videregående opplæring i Finnmark med fokus på FNs bærekraftmål for å utrydde fattigdom og bekjempe ulikhet. Et av hovedprinsippene er at ingen skal utelates. Satsing på kunnskap, kompetanse og utdanning er nøkkelen til å styrke mulighetene i fylket.

Befolkningen i Finnmark skal ha et godt utdanningstilbud på alle nivåer. Flere unge fullfører og består videregående opplæring og fylket har hatt en svært god utvikling de seneste årene. Siden 2006-kullet har gjennomføringsgraden økt med 18 prosentpoeng og er nå på 70 %. Dette er et resultat av målrettet arbeid. Grunnlaget fra grunnskolen er viktig, noe som fordrer et formalisert og tett samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene. Dette er en forutsetning for å øke andelen som fullfører.

Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden – har som mål å gi både unge og voksne rett til videregående utdanning. Samfunnet har gått gjennom store endringer som stiller endrede krav. Framtidig næringsliv i Finnmark har behov for både akademikere og fagarbeidere. Det må stimuleres til at elever velger fagutdanning på likeverdige vilkår som studieforberedende. Godt samarbeid med næringslivet er en forutsetning og det må være en tettere kobling mellom utdanningsinstitusjonene og næringslivet, slik at utdanningstilbud i enda større grad tilpasses arbeidslivets behov.

Finnmark SV vil:

- opprettholde dagens desentraliserte skolestruktur og LOSA-modellen.
- sikre fylkeskommunens rett til å vedta egne opptakssystem for videregående opplæring.
- tilby digital/nettundervisning i emner og fag som ikke tilbys i nærskolen.
- utvikle og styrke samisk identitet, språk og kultur blant de unge i Finnmark.
- styrke tilbudet i samisk som 1. eller 2. språk og samisk som fremmedspråk ved fylkets videregående skoler. Alle elever skal tilbys språkopplæring i samisk og/eller kvensk.
- styrke tilbudet til minoritetsspråklige elever.
- arbeide for at det skal være gratis for elevene å gjennomføre videregående opplæring. SV vil øke utstyrsstipendet slik at det faktisk dekker elevenes utgifter, og øke borteboerstipendet.
- sikre at alle elever i videregående opplæring har tilstrekkelig og oppdatert utstyr i tråd med gjeldende læreplanverk.
- stille krav om at alle som underviser i skolen skal ha oppdatert kompetanse etter gjeldende læreplanverk og sikre mulighet for kompetanseheving ved behov.
- sikre elevhybler til alle borteboende til en pris som er overkommelig i forhold til stipend fra Lånekassen. Tilby vertsfamilieordning ved behov.
- beholde nåværende skoleskyss-grense på 4 km for videregående skole.
- innføre et gratis måltid per dag i den videregående skolen.
- innføre gratis privatisteksamen for elever som trenger å ta eksamen for å få godkjent studiekompetanse/ kompetansebevis.
- videreutvikle en god vurderingskultur som er rettferdig og læringsfremmende, og gjennomføre forsøk med alternative vurderings- og eksamensformer, til erstatning for dagens eksamen.
- legge til rette for skaperglede og entreprenørskap som et ledd i opplæringen.
- lovfeste rett til læreplass til alle og styrke samarbeidet mellom skole og næringsliv.
- at alle anbud i regi av fylkeskommunen skal ha krav til at tilbyderne oppretter læreplasser.
- øke antallet læreplasser og øke lærlingtilskuddet.
- sikre kvaliteten i fagopplæringen og opprettholde et sterkt faglig nivå på fagbrev gjennom et tett samarbeid med partene i arbeidslivet.
- sikre en bedre oppfølging av lærlinger og lærebedrifter. Medlemmer av prøvenemnder må få god skolering i vurderingsarbeid og gjennomføring av fag- og svenneprøver.

- styrke laget rundt eleven gjennom rådgivningstjenesten, miljøterapeuter, skolehelsesykepleiere og skolepsykologer.
- sikre elevenes rett til demokrati og medvirkning i skolen gjennom gode rammevilkår slik at elevenes tillitsvalgte gis muligheter for deltakelse og innflytelse i ulike fora.
- arbeide aktivt for å tilrettelegge for kurs og opplæringstilbud til voksne.
- sikre et bredt og desentralisert fagskoletilbud gjennom å styrke finansieringen og øke antallet studieplasser. Opprettelse av nye tilbud må skje i tett dialog med partene i arbeidslivet for å sikre samsvar med næringslivets behov.
- arbeide for å gjøre desentraliserte- og samlingsbaserte tilbud på høgskole- og universitetsnivå tilgjengelig for hele fylket.
- utvikle en strategi for å løse rekrutterings- og kompetansebehovet som vil komme i regionens arbeidsliv de neste årene.
- sikre at Pasvik folkehøgskole kan videreføre sitt viktige arbeid blant ungdom i Barentsregionen.

4. Samferdsel

Regjeringa har ensidig prioritert store samferdselsprosjekt i Sør-Norge. Samtidig er det et svært alvorlig forfall på fylkesvegene i nord. SV vil ha en langt mer rettferdig fordeling av midler til samferdsel. Samferdsel skal tilfredsstille næringslivets, forsvarets og befolkningens behov for transport, og samtidig ivareta miljøet på en bærekraftig måte. Fylkesvegene som belastes av omfattende tungtransport av fisk og andre ressurser som føres ut av regionen, må forbedres.

Finnmark er rikt på naturressurser og vi har et potensiale for god økonomisk utvikling. Naturressursene er geografisk spredt og for å utnytte disse er fylket avhengig av god infrastruktur. Godstrafikken må i størst mulig grad overføres til båt og tog. Finnmark SV vil også prioritere bygging av gang- og sykkelveier både for å gi myke trafikanter større trygghet, og for å fremme folkehelsa.

Finnmark SV vil ta initiativ til å opprette et fylkeskommunalt busselskap for å drive by-, distrikts- og regionbussruter i egenregi etterhvert som anbudskontrakter utløper eller blir sagt opp.

SV vil arbeide for at inntektsoverføringene fra staten i større grad tar utgangspunkt i antall kilometer og ikke bare antall mennesker. Tilrettelegging av gang- og sykkelveier, samt utbedring av kollektivtilbudet vil være sentralt for å nå nullvekstmålet for biltrafikk.

Etterslepet på veivedlikehold gjør oss svært sårbare, spesielt på grunn av klimatiske endringer som gjør været mer ekstremt. I tillegg sliter den store transporten og eksporten av fisk, varer og militært utstyr på det allerede belastede veinettet i fylket.

Jernbane er et satsingsområde i Norge i dag, men ikke i nord. Det er uakseptabelt at denne satsingen ikke kommer Finnmark til gode. SV vil i samarbeid med finske myndigheter følge opp prosessen med tanke på jernbaneforbindelsen til Rovaniemi, og være en sterk pådriver i utformingen av og realiseringen av disse planene. Både miljø- og reindriftshensyn må ivaretas. I Norge generelt, og Finnmark spesielt, befinner de store økologiske verdiene seg i spredtbygde strøk.

Ferger må tilpasses befolkningens og næringslivets behov for å frakte fisk og annet gods ut på markedet. SV ønsker en snarlig utredning i bruk av autonome ferger. Samferdsel er i et teknologisk skifte med stor utvikling av ny og miljøvennlig teknologi. Vi ønsker en finansieringsordning for etablering av infrastruktur for tanking av hydrogen (H2) som drivstoff på fartøy. Da kan teknologien tas i bruk og videreutvikles på ferger, fiskebåter og andre fartøy.

For å ivareta en bærekraftig og miljømessig cruisetrafikk må det settes krav om landstrøm i alle havner som er aktuelle for cruiseanløp. Dette gjelder også hurtigruteanløp.

SV vil at folk skal kunne bo i distriktene, og det vil kreve et godt kollektivtilbud som også omfatter kortbanenettet.

Finnmark SV vil:

- prioritere frekvens og kvalitet på busstilbudet.
- jobbe for forbedring av veier som er særlig utsatt for godstransport.
- støtte opp om at innkjøringsveien RV 94 til Hammerfest blir fullfinansiert av staten, likt opprinnelig forslag i NTP.
- kreve at staten må ta et særskilt ansvar for veivedlikeholdet i fylket.
- jobbe for oppgradering av fylkesvei 8850 Pasvikdalen-Nyrud.
- jobbe for at de statlige bevilgningene til skredsikring må økes betraktelig.
- prioritere veiløse samfunn - uten annet alternativ for transport - høyt for hurtigbåttilbud.
- satse enda sterkere på et skifte til miljøvennlig transport.
- legge til rette for ladefasiliteter for ferger og båter, og for overgang til hybridbåter i fiskeriene.
- sikre universell utforming i hurtigbåttilbudet.
- legge til rette for at båttilbudet elektrifiseres.
- tilrettelegge havner og farleder for næringsutvikling.
- øke statlige overføringer øremerket opprenskning, utvikling og styrking av fiskerihavner.
- styrke kortbanenettet og legge til rette for at folk har mulighet til å benytte seg av kollektivtilbud både med tanke på pris og tilgjengelighet.
- jobbe for at flyplassene i Finnmark fortsatt skal være lokalt bemannet.
- fortsette arbeidet med å få gjennomført utbedringen av E45 Kløfta

5. Næring

Industri

Digitalisering og teknologiutvikling kommer til å endre produksjonsformer, produksjonssteder, transport og handel på en måte som vi neppe tidligere har sett siden den industrielle revolusjonen.

SV vil satse på innovasjon for å skape en nytenkende og bærekraftig næringslivsutvikling som vil styrke landsdelens konkurranseevne på grunnlag av landsdelens egne ressurser og prioriteringer.

Globaliseringen slik vi kjenner den har snudd, og vi må forberede oss på en re-industrialisering og teknologisering. Vi må anse det som positivt, da ett skifte i industri og produksjon er en forutsetning for velferdssamfunnets ve og vel.

Videre er det viktig å ta godt vare på mineralressursene og ikke utvinne de før det gjøres på en miljøvennlig måte. Vi må ta hensyn til miljøet og lokale forhold, som for eksempel reindrift og friluftsliv. Dette er en arbeidskrevende prosess som krever medvirkning fra aktuelle parter, men også kan bidra til sysselsetting.

Dersom vi skal stoppe klimaendringene må store deler av den oljen vi kjenner til bli liggende. Hvis det likevel skulle bli nye felt skal olje og gass ilandføres for å skape arbeidsplasser og regionale ringvirkninger.

Finnmark SV vil:

- at lokale naturressurser og energi skal benyttes til industriutvikling framfor at Finnmark skal være en råvareleverandør.
- at mineralressurser som hentes ut, kommer lokalsamfunnene til gode.
- ikke åpne for ytterligere leting etter olje og gass utenfor Finnmark.

Fiskeri

SV mener sjømatressursene tilhører folket og skal være grunnlag for bosetting, ringvirkninger og sysselsetting langs kysten.

Den økende arealkonflikten mellom små og store fartøyer på flere fiskefelt kan løses ved å flytte deler av den intensive fangstingen lenger ut. Det vil også begrense den meget harde bruk av bunnfaunaen og beskatning av flere fiskearter som har lokal tilhørighet.

Store fartøy som har fått lov å delta i kystfiskegruppen og kan drifte døgnkontinuerlig i mye dårligere vær enn den kystnære flåten, skaper utfordringer

for kystsamfunn hvor den tradisjonelle kystflåten har sitt tilhold. Den lokale og mindre landindustrien utfordres også ved at store enkeltlandinger opptar stor kapasitet.

Fiskeriavtaler med Russland fra 1975-76, hvor nasjonene tillates å fiske i hverandres soner, skal gjelde videre. Dette sikrer en mer bærekraftig høsting ved at russiske fiskefartøy fisker i norsk sone hvor fisken er større, samt at ressursuttaket av fisk i Barentshavet holdes under kontroll.

Finnmark SV vil:

- ikke tillate videre struktureringer som gir færre fartøy, færre bedrifter og færre ansatte.
- jobbe for hjemfall av torsketrålkvotene i pliktsystemet til kystsamfunnene.
- utvikle fiskerinæringen ved å satse på bedre transportmuligheter med bedre veier som nattbrøytes, samt høyere aksellast.
- utarbeide en strategi for sjørettet infrastruktur, havner, kaier, lagringsarealer og transport sammen med fiskerinæringen og lokalpolitikere.
- at opplæringsfartøy og skoler blir en del av forskning og overvåkning av fiskebestander.
- at den intensive fangstingen i enkelte fiskerier, som blant annet i hyse og torskefisket med de største kystfiskefartøyene, må flyttes lengre ut.
- at de store fiskefartøyene som har fått lov å delta i kystfiskegruppen må pålegges å fiske utenfor fjordlinjen, grunnlinjen og 4. nautiske mil, i enkelte områder, deler av året.
- at kapasiteten i landindustrien må bygges opp.
- at samfiskeordningen, hvor to enmanns sjarkeiere slår seg sammen i fiske på ett fartøy, må fortsette.
- at dispensasjonsadgangen fra fjordlinjene må strammes inn.
- at «Nybyggsordningen», hvor fullt strukturerte fiskefartøy kan fiske ekstra hvitfiskkvoter, opphører.
- at Norges bytteforhold av fisk med EU og tredjeland endres slik at kvoter som byttes bort skal tas fra de fartøygrupper som får fordel av slike kvoter.
- begrense ressursuttaket i turistfisketat for å unngå konflikt med ordinært fiskeri og for å minske fiskepresset på lokale bestander. Utførselskvoter for 2022, med 18 kg fisk pr turist, må reduseres til nivå med sammenlignbare nasjoner.
- sørge for at de sjøsamiske fiskeritradisjonene får gode vilkår for videre drift og videreføring, da dette er en viktig del av kystfiskets historie i nord.
- ha gode erstatninger til det analoge kommunikasjonsnettet og kystradioen.

Havbruksnæringen

Det er uaktuelt for SV å være med på å gi tilgang til flere lokaliteter eller tildele nye konsesjoner før lus- og rømningsproblematikken er løst. Finnmark SV ønsker ikke videre utvikling i oppdrett utover laks, så som torsk, kveite og breiflabb. Dette med årsak i de store miljømessige utfordringer og beslag av fiskefelt som dagens rødfiskoppdrett forårsaker. I dag truer forurensning fra oppdrettsanlegg fjordene, og rømt laks og lakselus truer villaksstammene.

Vertskommunene skal ha igjen for avsetting av areal. SV krever derfor at næringen skal bidra i langt større grad økonomisk til samfunnene rundt anleggene, enten i form av økte skatter eller øke andre former for avgifter som produksjonsavgift. Innsamling av slam kan gi stor energiproduksjon. Oppdrett av alger til fôr har betydelig potensiale. SV mener oppdrettsnæringa kan ha potensiale, men da i en sirkulær økonomi der forurensingsproblema er løst.

Finnmark SV vil:

- kreve at oppdrettsnæringa blir utslippsfri.
- stille strengere miljøkrav, beskytte villaksen og redusere andelen importert fôr
- at anlegg i nasjonale laksefjorder må avvikles.
- at lokale myndigheter skal kunne stille strengere krav til maksimal tillatt biomasse (MTB) og miljøtiltak enn det som følger av de nasjonale minstestandardene.
- kreve at det skal stilles strengere krav til lokalisering av oppdrettsanlegg.

Landbruk

Landbruket i Finnmark har veldig ulike forutsetninger sammenlignet med landbruket andre steder i landet. Finnmarksbøndene faller ofte utenfor nasjonale ordninger for å stimulere til drift og produksjon.

Landbruket må være tilpasset det arktiske miljøet vi bor i, og både tilskudd og utdanning må være tilpasset vårt miljø.

Vi må stoppe den sentraliserende landbrukspolitikken, og reversere de negative følgene av den. De naturgitte fordelene vi har rundt om i landet må utnyttes bedre. Å utnytte det lokale ressursgrunnlaget i jord, skog og utmark best mulig ut fra hensynet til miljø, økologi og langsiktig ressursforvaltning, er en forutsetning for et desentralisert bosettingsmønster.

SV vil ha et bærekraftig landbruk, bygget på økologiske prinsipper. Vi vil ha bedre jordvern og jordbearbeiding.

Finnmark SV vil:

- sikre levedyktighet for beitenæringen med sau, geit og reindrift kombinert med et eksistensgrunnlag for rovdyrbestanden.
- ha målretta virkemidler for bedre beitebruk.
- holde den dyrkbare jorda i hevd og stimulere til lokal matproduksjon og økt selvforsyning.
- sikre en god inntektsutvikling innen landbruk.

Reindrift

Å bevare og styrke samiske tradisjonsnæringer er avgjørende for at samisk kultur og samfunn skal overleve. Tap av areal er en trussel for reindrifta, mens tap av fiskerettigheter og strukturendringer i fiskeflåten har fratatt mange samer langs kysten muligheten til å velge fiske som levevei. Derfor må vi styrke grunnlaget for tradisjonsnæringer og anerkjenne urfolks kunnskap om naturen i sine nærområder. Det er avgjørende for samenes fremtid at samiske organer får mer innflytelse og kapasitet til å jobbe med viktige saker for det samiske og norske samfunnet, og at samisk selvbestemmelse styrkes.

Prinsippet om urfolks frie, forhåndsinformerte samtykke, utgår fra FNs urfolkserklæring. At Norge har signert denne, forplikter oss til å følge opp både internasjonalt og i Norges del av Sápmi. Det innebærer at rettighetshavere må sikres full informasjon om inngrep som kan påvirke dem og retten til å gi sitt samtykke før disse kan iverksettes. Det skal ikke være urfolk som betaler prisen for den skaden statene og bedriftene til jordas dominerende folkeslag har gjort med kloden.

Finnmark SV vil:

- sikre sterkere vern mot arealinngrep i samiske områder.
- at det grønne skiftet gjennomføres på en måte som sikrer urfolks rettigheter og muligheter til å videreutvikle sin kultur på egne premisser.

Reiseliv

Vi ser en utvikling hvor større aktører utenfra på den ene siden er drivere i utviklingen av tilstrømningen av turister i nord, mens det på den andre siden legges minst mulig igjen i landsdelen.

Finnmark SV vil:

- stimulere til utvikling av lokale reiselivsprodukter og aktører og jobbe for en felles markedsføring av disse.
- at reiselivet skal være bærekraftig og lokalt tilpasset slik at naturen ikke brukes opp, og isteden tilrettelegge for økt bærekraftig friluftsliv for både lokalbefolkningen og tilreisende.
- at kommunene får rett til å kreve inn turistskatt for å kunne finansiere kostnader som oppstår på grunn av økt turisme.

6. Kunst og kultur

Kultur er en del av dagliglivet, enten vi bor i byen eller på bygda. Et godt kulturtilbud øker bolyst, og stadig flere vektlegger kulturtilbudet når de skal velge bosted
og oppvekstmiljø for seg og sine barn. Derfor er kultursatsingen viktig for lokalsamfunn som ønsker å tiltrekke og beholde unge mennesker.

Et godt kulturtilbud bringer folk sammen og skaper fellesskap mellom ulike mennesker. Kulturpolitikken i Finnmark må bygge på våre kulturelle røtter og tradisjoner, men også omfavne det nye.

Kultur gir arbeidsplasser og økt aktivitet, også i andre næringer. Mange gode kulturtilbud som idrettslag, ungdomslag, og kulturelle arenaer blir opprettholdt gjennom frivillig arbeid.

Kultursatsning for unge er viktig for å styrke positive krefter i ungdomsmiljøene samtidig som det gir unge mulighet til å aktivisere seg. Det er lett å føle seg ekskludert som ungdom på grunn av aldersgrenser på konserter og dyre billetter. For å lykkes med et godt kulturtilbud for unge, er det viktig at tilbudene er tilgjengelige og inkluderende. Det er viktig at bussen går til fotballtrening, og at kulturtilbudene har lavere priser for unge gjennom kulturkort. Kulturkort for ungdom i små og spredtbygde lokalsamfunn har vært utprøvd og oppleves som særdeles viktig for de som bor langt unna kulturinstitusjoner.

Utstyrssentraler er et godt tiltak for å sikre at alle barn og unge, uavhengig av økonomi og sosial status, har mulighet for å delta på ulike kultur-, idretts- og fritidsaktiviteter.

Finnmark SV vil styrke bibliotekene, som fungerer som integrerings-, opplysnings- og kontaktarena for alle grupper/mennesker.

Finnmark SV vil:

- arbeide for å opprettholde og videreutvikle en bred og inkluderende kultursatsning.
- støtte opp om frivillig arbeid.
- stimulere til kunstneretableringer i regionen.
- ha gratis aktivitet, som ungdomshus og biblioteker.
- støtte kulturen i lokalsamfunnene.
- yte tilskudd til breddeidretten, spesielt rettet mot barn og unge.
- styrke transporten for barn og unge slik at de kan delta i kulturaktiviteter gjennom kulturkort.
- øke satsingen på kultur for unge gjennom å sørge for at unge har tilgang til kulturskoler og fritidsklubber.
- støtte kvinner i kulturen og sørge for at kulturmidlene fordeles med mål om balanse mellom kjønnene.
- støtte satsingen på urfolks- og minoritetskultur, blant annet samisk og kvensk kultur, for å bevare fylkets kulturelle mangfold og historie. På de rette premissene kan dette også være fordelaktig for turistnæringen.
- gi økt støtte til kulturelle prosjekter på tvers av landegrenser.

7. Miljø og energi

Miljøproblemene vil, om de ikke blir løst, minske mulighetene våre til å leve og arbeide i Finnmark. Det er for oss viktig å føre en ansvarlig og hensynsfull energipolitikk. Kraftutbyggingen må skje slik at bedrifter kan etablere seg samtidig som lokale miljøhensyn tas. Oljeutvinningen må reduseres og nye felt ikke igangsettes. Alternative energikilder kan tas i bruk i nordområdene.

Atomavfall fra Nordvest-Russland og atomkraftverk på Kola-halvøya er en miljøtrussel mot folk og natur i nord. Norge må derfor øke sin innsats overfor Russland for å få stanset atomkraftverk på Kola som fortsatt produserer store mengder atomavfall. Satsing på alternative energikilder til forurensende atomkraft og miljøopprydding må være en prioritert oppgave i samarbeid med naboland, herunder også Russland forutsatt en forbedret politisk situasjon.

SV er positive til nye energiformer, men vindparker og småkraftutbygging må ta hensyn til eksisterende bruk av området, naturmangfoldet og behovet for mer energi. Det betyr at hvert enkelt prosjekt må vurderes for seg.

Finnmark SV ønsker å få et helhetlig bilde av fremtidig mulig energimix for å nå klimamålene frem mot 2050. Vi ønsker kunnskap og informasjon om kjernekraft som fremtidig energikilde.

Finnmark SV vil:

- si nei til sjødeponi fra gruvevirksomhet.
- arbeide for systematisk opprensing etter miljøforurensing i havnene.
- prioritere tiltak som kan redusere plastforurensinga i havet, og øke miljøbevisstheten blant næringsutøvere og i befolkninga.
- jobbe for å få til en miljøovervåkning av fjorder og havområder i samarbeid med aktuelle forskningsmiljø.
- innføre forpliktende klimabudsjettering i fylkeskommunen.

8. Helse

Å gi likeverdige helsetjenester i hele landet krever at vi anerkjenner noen særlige utfordringer i Finnmark. Derfor er det svært viktig at fokuset rettes mot tilbudene ved distriktsmedisinske sentre, trygg og effektiv transport av alvorlig syke og skadde, og at ordningen med Pasientreiser innordnes med den fleksibiliteten som vær- og vindforholdene i Finnmark krever.

Tendensen er at de store sentrene øker og bygdene tappes for folk. Dette er utfordrende for å opprettholde og videreutvikle lokale helsetjenester. SV vil ikke akseptere at helsetilbud i distriktene bygges ned. Regionen har store utfordringer i rekruttering av helsepersonell til kommuner og distrikt. Utdanningen må tilpasses disse utfordringene. Kompetansemiljøene ved sykehusene i Finnmark og ved Sámi klinihkka i Karasjok må i større grad enn i dag brukes til utdanning og skolering av helsepersonell. Videre vil lønn spille en viktig rolle når man skal rekruttere. Dersom det skal være attraktivt for ungdommer å ta utdanninger innen helse, må stillingene lønnes attraktivt og som hele og faste stillinger.

Finnmark SV vil fremheve jobben som gjøres ved helsesentrene i Finnmark. Dette er svært viktige helsetilbud som må opprettholdes. Gode og selvstendige helsetjenester er viktig beredskapsmessig og særlig viktig i Finnmark, med store utfordringer i form av klima og avstander.

I de nordligste fylkene kreves et særskilt fokus på samers og kveners rettigheter og behov. Dette kan også ses i sammenheng med andre minoriteters rettigheter og behov. I helsevesenet innebærer dette at helsepersonell skal inneha både kulturell og språklig kompetanse som gjør at disse gruppene kan møtes og behandles på en god måte.

På sikt må vi gjenoppta og styrke utviklingen i helsesamarbeidet i Barentsregionen. Her må sykehuset i Kirkenes gis spesielle oppgaver, spesielt med tanke på å møte nye helsemessige utfordringer som utviklingen fører med seg, og særlig i det området sykehuset dekker. Styrking av forskningsinnsatsen innenfor helse i Barentsregionen må økes radikalt. Dette krever vi fulgt opp med bevilgninger over statsbudsjettet øremerket for dette formål.

SV vil ikke akseptere at tilbudet til pasientene blir dårligere ved noen av sykehusene. Omlegginger for å sikre bedre ressursutnyttelse må skje innenfor forsvarlige rammer der de ansattes kompetanse blir fullt ut benyttet. Omstillingsarbeid må skje innenfor de rammene som arbeidsmiljølov og hovedavtale fastsetter. De ansatte ved deres tillitsvalgte må i større grad involveres i eventuelle omstillingsprosesser. Innsatsen for å sikre et godt arbeidsmiljø ved sykehusene må gis spesiell oppmerksomhet av administrativ ledelse og styret. For at vi skal kunne tilby et bærekraftig tilbud kan vi ikke fortsette med en nordsjøturnus i et slikt omfang som i dag, samtidig som vi må få vikarbyråene ut av helsesektoren.

Vi må se på antall og plasseringer av de distriktspsykiatriske sentra slik at de òg kan bistå i distriktene og sammen sikre et godt lokalt/regionalt tilbud. Opptrappingsplanen innen psykiatri må også følges opp. Det er behov for forsterket rekrutteringsinnsats og økte nasjonale midler for å imøtekomme behovene. Behovet for psykiatrisk hjelp øker sterkt blant barn og unge. Det må satses mer på forebyggende arbeid rettet mot barn og unge under 25 år.

Poliklinisk behandling for barn og unge må organiseres slik at behandlingstilbudet kan gis mest mulig lokalt, uten fravær fra hjemmet som gir overnatting. For å sikre tilstrekkelig med fagfolk innen psykiatrien må et tverrfaglig videreutdanningstilbud etableres innen psykiatri.

Interesseorganisasjoner må i større grad inviteres til råds i saker som har betydning innenfor for eksempel psykiatri, rus, spiseforstyrrelser, kreftsykdom m. m. Vi vil også ha økt fokus på forebyggende arbeid og lavterskeltilbud, spesielt rettet mot ungdom.

Den demografiske utviklingen viser at vi blir flere eldre. Finnmark SV skal jobbe lokalt og nasjonalt for å fremme forebyggende helsearbeid for å imøtekomme fremtidens eldreomsorg. Dette kan være forebyggende hjemmebesøk med kartlegging til personer over 75 år og etablering av helsestasjon for eldre. Dette kan bidra til at flere eldre kan bo lengst mulig hjemme.

Finnmark SV vil:

- jobbe for at helse- og sosialpolitikken underlegges politisk styring, også støttefunksjoner som ambulansefly og helikopter.
- at helseforetakene i sin nåværende form avvikles.
- legge til rette for økt inntak på fag innenfor helse og omsorg.
- jobbe aktivt for likelønn og hele stillinger.
- sette krav til kommuner og fylkeskommune om å utarbeide likelønnsplaner og heltidskulturer.
- se på muligheten for å gjøre 6-timers arbeidsdag som en norm for hele stillinger innenfor helse.
- sikre en finansieringsmodell som skaper trygghet for arbeidet som gjøres ved helsesentrene i Finnmark.
- arbeide for at Finnmarkssykehuset beholdes som en selvstendig enhet.
- tilrettelegge for et fortsatt tett og forpliktende samarbeid mellom UNN og Finnmarkssykehuset.
- gå inn for sikring av intensivnivå 2 ved Kirkenes sykehus.
- jobbe for at det følger tilstrekkelig med ressurser når pasienter overføres fra foretak til kommuner, for å sikre pasientenes ivaretakelse.
- fortsette arbeidet for at ambulerende spesialisthelsetjenester i større grad skal tilbys i pasientenes hjemkommune.
- videreutvikle et godt og helhetlig psykiatrisk helsetilbud for vår befolkning.
- styrke skolehelsetilbud med flere helsesykepleiere og psykologer i daglig arbeid ved de videregående skolene. Fylket må ha et tett samarbeid med kommunene om dette.
- i større grad samarbeide med ideelle interesseorganisasjoner i forebyggende arbeid og ved opprettelse og drift av lavterskeltilbud.
- jobbe for at flere eldre kan ha en verdig alderdom i form av tilrettelagte fritidstilbud.
- jobbe for en stabil og bærekraftig fastlegeordning i alle kommuner.

9. Internasjonalt

I lys av Russlands folkerettsstridige invasjon av Ukraina og endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen har viktigheten av god beredskap blitt tydeligere. Store avstander og værhardt klima gjør infrastrukturen for kommunikasjon viktig, men også sårbar. Sentralisering svekker beredskapen på flere områder.

Finnmark grenser til både Russland og Finland og merker konsekvensene av høy spenning. Vi vil derfor arbeide for å si opp baseavtalene Norge har med USA og ikke inngå nye avtaler. Finnmark SV går i mot at det skal gjennomføres militære øvelser sammen med NATO øst for 26 grader østlig lengde (Nordkapp).

Finnmark SV sier nei til norsk EU-medlemskap fordi det er viktig å ta vare på primærnæringene. Videre er det spesielt viktig for nordområdene å bevare norsk selvstendighet i internasjonale forhandlinger, og muligheten til å opprette egne handelsavtaler er avgjørende for godt samarbeid på tvers av landegrensene i nord.

Sør-Varanger har Europas Schengen-grense i nordøst, og infrastrukturen i området må bygges ut. En prioritert oppgave vil være at Storskog grensestasjon bygges ut og styrkes.

Det må gjennomføres kritiske kartlegginger for å få en realistisk oversikt over sikkerheten i regionen, og i tillegg mangler det et planverk for totalforsvaret. Økt kommunikasjon og øvelse mellom det sivile og militære er nødvendig og vi må også utarbeide planer som sikrer elementære varer som drivstoff, mat og drikke.

Finnmark SV vil:

- arbeide for at Norge fører en forsvars- sikkerhetspolitikk hvor lav spenning i våre områder står sentralt.
- styrke det miljøpolitiske, kulturpolitiske og næringspolitiske samarbeidet.
- gjenopprette og styrke Barentssamarbeidet.
- bygge opp lagrene for elementære varer som drivstoff, mat og drikke.

10. Integrering

Finnmark SV skal ta vår del av ansvaret med å gi gode integreringsmuligheter til flyktninger og innvandrere.

En god integrering handler om å gi mennesker muligheter til å ta ansvar for eget liv, noe som bidrar til å redusere barnefattigdom og sosioøkonomiske utfordringer hos innvandrerbefolkningen.

Finnmark SV vil:

- bosette flere flyktninger.
- kreve at det gis ressurser til nødvendig språk- og tjenestetilbud.

11. Likestilling og feminisme

Finnmark SV slutter seg til forslag fra SVs stortingsgruppe om å styrke likestillingsarbeidet. Kommuner må ha et tilfredsstillende tilbud for kvinner som utsettes for vold.

Finnmark SV vil:

- lovfeste rett til heltidsarbeid.
- lovfeste rett til lik lønn for likt arbeid.
- lovfeste rett til naturlig lønnsutvikling ved foreldrepermisjon.
- at abortloven skal stå fast og ivareta kvinners selvbestemmelse av egen kropp.

1. kandidat Cato Kristiansen

Cato er fra Øksfjord i Loppa kommune og jobber på Byggtorget.

"Jeg vil kjempe for et bedre samferdselstilbud for å styrke Finnmarks tilgjengelighet, vekstpotensial og konkurranseevne."

2. kandidat Elin Mathisen

Elin er lærer på Sandnes og Bjørnevatn skole og er varaordfører i Sør-Varanger kommune.

"Jeg vil jobbe for at elever som ønsker det skal få tilbud om skole så nært hjemmet som mulig og et godt skoleskysstilbud."

3. kandidat Alf Normann Hansen

Alf er opprinnelig fra Rise i Nordland og fisker, men fra 2019 har han vært ordfører i Gamvik kommune.

"Finnmark har store naturresurser på sjø og land. Jeg vil arbeide for at naturresursene gir oss størst mulig lokal verdiskapning og utvikling for samfunnene i Finnmark."

4. kandidat Sylvi Johnsen

Sylvi er fra Lakselv. Hun jobber som lærer og varaordfører i Porsanger kommune.

"Ungdommen vår er framtiden. Kunnskap og kompetanse er nøkkelen til et godt samfunn, derfor må vi ha et bredt og forutsigbart opplæringstilbud i videregående skole."

SV

For de mange
– ikke for de få

finnmark.sv.no